

Список бібліографічних посилань

1. Коростылева Л. А. Психология самореализации личности. СПб.: Речь, 2005. 222 с.
2. Абульханова-Славская К. А. Стратегия жизни. М.: Мысль, 1991. 299 с.
3. Шадриков В. Д. Проблемы системогенеза профессиональной деятельности. М.: Наука, 1982. 185 с.

Отримано 26.02.2017

УДК 159.334

Олександр Юрійович ШЛОМІН,

аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-3682-6387>

СКЛАДОВІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Розглянуто складові професійної компетентності майбутніх поліцейських, визначено їх внутрішнюнесуперечливість та особливості формування під час навчання у предметному контексті майбутньої професійної діяльності.

Поняття «професійна компетентність» тлумачиться як сукупність професійних знань, умінь і засобів виконання професійної діяльності. Визначені пріоритети діяльності поліції та зміст їх професійних знань і умінь, тобто професійної компетентності, знайшли своє відображення у Законі України «Про Національну поліцію» [1].

Досягнення компетентності часто ототожнюють з професіоналізмом і набуттям професійної майстерності в певній галузі. Професійна компетентність правоохоронців була предметом дослідження багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених, таких як: О. Бандурка, В. Барко, В. Бакуменко, І. Голосніченко, О. Землянська, О. Єлісеєв, Н. Кулик, В. Медведєв, В. Плішкін, Н. Теслик, В. Соколов, В. Тюріна та інших. Досліджуючи професійну компетентність правоохоронців, В. Лапшина визначає її як систему знань, що постійно розширюється і дозволяє виконувати працівникам професійні завдання з високою продуктивністю. Професійна компетентність, на її думку, безпосередньо пов'язана і з професіоналізмом особистості. Структура і зміст професійної компетентності багато в чому визначаються специфікою виконуваної професійної діяльності та її належності до певних типів. За думкою дослідниці, становлення та розвиток професіонала-правоохоронця можна розглядати як процес і результат системних перетворень особистості працівника, що включають взаємозалежні прогресивні зміни таких основних підсистем, як-то:

– підсистема професіоналізму діяльності (розвиток професійної компетентності, професійних навичок і вмінь);

– підсистема професіоналізму особистості (розвиток здібностей, професійно важливих і індивідуально-ділових якостей, рефлексивної організації та рефлексивної культури, творчого й інноваційного потенціалу, мотивації досягнень);

– підсистема нормативності діяльності й поведінки (формування професійної і моральної системи регуляції поведінки, діяльності та стосунків);

– підсистема продуктивної Я-концепції [2, с. 225].

І. Жукевич, проаналізувавши дослідження вчених з проблеми професійної компетентності правоохоронця, дійшла до висновку, що професійна компетентність – інтегроване особистісне утворення, яке складається з досвіду, теоретичних знань, практичних умінь, особистісних якостей, що забезпечує готовність професіонала до ефективного виконання правоохоронної діяльності [3, с. 59]. Таким чином, професійна компетентність є необхідним, важливим компонентом професіоналізму сучасних поліцейських.

У сучасній науковій літературі існує розмаїть поглядів на складові професійної компетентності правоохоронців. О. Губарева визначає професійну компетентність правоохоронця як систему, що формується завдяки таким складовим: професійній освіті, набуттям професійним якостям та професіоналізму, отже професійна компетентність має складатися з соціально-правової, спеціальної, персональної, аутокомпетентності та екстремальної компетентності. На думку О. Левенець, професійна компетентність персоналу ОВС зумовлена сформованістю певного кола спеціальних умінь, які входять до різних видів правоохоронної діяльності. Такі вміння є ключовими, вони характеризуються широким діапазоном застосування і забезпечують ефективне виконання інтегративних видів службових завдань працівників міліції. При проведенні дослідження вона виявила, що у середньому, на кожний вид професійної діяльності припадає від 70 до 120 важливих функцій, а відповідно і професійних вмінь. Отже, професійна компетентність персоналу ОВС зумовлена розвитком ключових вмінь, які входять у різні види правоохоронної діяльності [4, с. 611]. Оскільки, єдиного визначення щодо складових професійної компетентності, які повинні бути притаманні поліцейському не має, нами була розроблена анкета, яка містила певні складові професійної компетентності. При складанні анкети було взято до уваги напрацювання вищезазначених науковців. Було проведено анкетування 38 працівників патрульної поліції та 42 курсантів Харківського національного університету внутрішніх справ. Метою анкетування було

виявлення складових професійної компетентності, які повинен мати сучасний поліцейський. Респондентам пропонувалось вибрати за десятибальною шкалою ті компетентності, які повинні бути в працівника поліції. Та, що була найбільш вагомим, ставилася на перше місце, наступна важлива – на друге місце, найменш важлива займала останнє місце.

За результатами анкетування в обох групах найбільш вагомими виявилися комунікативна компетентність та конфліктологічна компетентність. Отже, респонденти в обох групах вважають, що комунікативна компетентність поліцейського – виключно професійно важлива якість людини, яка містить не лише теоретичні знання щодо комунікативних процесів, але й наявні навички спілкування, які дозволяють спілкуватися з різними людьми, встановлювати з ними психологічний контакт, отримувати необхідну інформацію під час спілкування. Конфліктологічна компетентність, за думкою досліджуваних в обох групах, дозволяє швидко орієнтуватися раціонально поводитися у конфліктних ситуаціях, обирати в розв'язуванні конфлікту оптимальний стиль своєї поведінки, позитивно впливати на правопорушників та інших учасників конфлікту.

Для діючих поліцейських значущими виявилися організаторська компетентність та соціальна компетентність. Вони вважають за необхідне мати розвинені організаторські навички, щоб своєчасно усувати негативні обставини, що сприяють виникненню протиправних ситуацій, попереджати міжособові сварки. Сформованість соціальної компетентності забезпечує поліцейським ефективність взаємодії з оточуючим соціальним середовищем, дозволяє швидко орієнтуватися в ситуації професійної діяльності. Гасло поліцейських – служити та захищати, тому вони прагнуть будувати свої відносини з пересічними громадянами на принципах гуманізму та поваги до прав людини. В групі курсантів значущими виявилися: психологічна компетентність, інформаційна компетентність, культурна компетентність. Психологічна компетентність курсантів спирається на особистісну здатність застосовувати набуті знання, уміння й навички у соціальній та подальшій професійній діяльності, адекватно оцінювати себе та інших. Цілом доречним є значущість інформаційної компетентності для курсантів, оскільки, разом з традиційними джерелами інформації (друкована література, підручники, засоби масової інформації тощо) вони володіють новітніми інформаційними технологіями та звично використовують комп'ютерні ресурси (електронні підручники, мультимедіа, мережа Інтернет, інше). Культурна компетентність передбачає наявність знань про національно-культурні особливості, про норми вербальної та невербальної поведінки громадян різних

національностей і вміння будувати свою поведінку відповідно до цих особливостей та норм [3, с. 58]. Можливо у курсантів значущість культурної компетентності пов'язується з майбутньою діяльністю й бажанням досягати повноцінної комунікації з громадянами, наприклад, іноземними. Таким чином, складові професійної компетентності поліцейських є внутрішньо несуперечливими, формуються у соціальному та професійному середовищі правоохоронців, а також під час навчання у предметному контексті майбутньої професійної діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Про Національну поліцію: закон України від 12.05.2015. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.

2. Лапшина В. Л. Професіоналізм працівника органів внутрішніх справ: системний аналіз. *Право і Безпека*. 2004. Т. 3, № 3. С. 224–228. URL: <http://pb.univd.edu.ua/index.php?controller=service&action=download&download=17347> (дата звернення: 05.03.2017).

3. Жукевич І. О. Професійна компетентність майбутнього правоохоронця: сутність і складові. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2013. Вип. 6. С. 54–60.

4. Левенець О. А. Професійні вміння у структурі діяльності працівників органів внутрішніх справ // *Проблеми пенітенціарної теорії і практики: щоріч. бюл./за заг. ред. А. А. Музики*. Київ: КЮІ КНУВС, 2005. С. 611–618.

Отримано 02.03.2017

УДК 159.98

Ірина Ігорівна ШЕВЦОВА,

*курсант факультету № 3 (підрозділів поліції превентивної діяльності)
Харківського національного університету внутрішніх справ*

ВПЛИВ СТАВЛЕННЯ БАТЬКІВ НА ФОРМУВАННЯ ПЕРФЕКЦІОНІЗМУ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Розглянуто взаємозв'язки суб'єктивного сприйняття ставлення батьків та прагнення до досконалості. Показано, що негативні прояви у виховній практиці матері, особливо директивність, виявилися пов'язаними з високим рівнем перфекціонізму дівчат, особливо з перфекціонізмом, орієнтованим на інших. Більш високому рівню перфекціонізму дівчат сприяє позитивний інтерес з боку батька, а також неспідовність в його виховній практиці.

У закордонних дослідженнях останніх років одним з важливих аспектів особистості є перфекціонізм. У самому широкому значенні перфекціонізм – це прагнення бездоганності, досконалості, а перфекціоніст – це людина, яка прагне бути найкращою у всіх аспектах свого життя.